

Олег Кузнецов

Науковий керівник: к.е.н., доцент Белова І. М.
Тернопільський національний економічний університет**РОЗВИТОК ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ
НА МІЖНАРОДНОМУ РИНКУ КАПІТАЛУ**

Проблема формування нових моделей економік, серед яких і цифрова економіка, активно дискутується у вітчизняній науковій літературі, зокрема у працях Л. Кіт, С. Коляденко, І. Маліка, Н. Мешко, А. Філіпенка та інших.

Проблема дослідження основних драйверів цифрової економіки розкрита більше в наукових працях зарубіжних дослідників таких як: Р. Інклар, М. Тіммер, Б. Ван Арк, С. Халлер, Д. Сіфчлаг, А. Крімес, Р. Клео, Ф. Стівінс, Т. Нібель та інших.

Виділяють декілька відправних точок формування актуальних етапів нової економічної реальності. Серед них такі події, як початок ринкових реформ (початок 1990-х), долучення бізнесу і засобів масової інформації до Інтернету (1993 р.), перші тестові покупки через інтернет-магазин (1995 р.) та вихід на ринок у середині 90-х перших інтернет-компаній (Yahoo, AOL, Amazon.com) [5].

Як зазначав Алан Грінспен, голова Федеральної резервної системи США з 1987 по 2006 рр., у доповіді «Структурні зміни у новій економіці» (11 липня 2000 р.) у формуванні неоекономіки вирішальне значення належить інноваціям та інформаційним технологіям, освіті і науці. Цілий ряд технологій, що мають свої корені в сукупних інноваціях минулого півстоліття, почали приносити значні економічні прибутки. Грінспен також стверджував, що поширення інформаційних технологій на всю економіку робить поточний період таким, що суттєво відрізняється від попередніх десятиліть. Одним з результатів швидких темпів інновацій в сфері ІТ було помітне прискорення процесу, який, як зазначав економіст Джозеф Шумпетер багато років тому, називають «творчим руйнуванням» – постійним зрушенням, в якому нові технології виштовхують старі [12].

Цифрова економіка створює нові продукти, формує нові потреби, а швидкість і обсяг отримання інформації збільшуються з кожним днем. Всі ці процеси відкривають значні можливості для створення і розвитку бізнесу, заснованого на нових технологічних рішеннях або бізнес-моделях, які не застосовувалися раніше. На сучасному етапі розвитку світової економіки все більше уваги приділяється цифровим технологіям та електронному бізнесу. Сюди спрямовуються інвестиційні потоки та тут накопичуються людські та фінансові ресурси світу.

Сучасні економічні умови стимулюють інвестиції в цифрові перетворення, тому що ринки, що розвиваються намагаються нарощувати свій попит на технології, щоб стимулювати подальше зростання, а розвинені ринки - шукають нові способи скорочення витрат і впровадження інновацій. Це стає «колом розсудливості і зростання»: цифрові технології виступають драйвером споживчого попиту і доходів, освіти і професійної підготовки, а також ефективного використання капіталу і ресурсів, що призводить до збільшення економічного зростання, особливо на ринках, що розвиваються [13].

За оцінками науковців світова цифрова економіка досягає повноліття. Інтернет викликав третю хвилю капіталізму, що проявляється у переході від поведінки споживачів до нових бізнес-моделей на глобальному ринку. Мобільність, хмарні обчислення, бізнес-аналітика та соціальні медіа утворюють підґрунтя цього зсуву, який відбувається як в розвинених країнах, так і в країнах, що розвиваються.

У Сполучених Штатах Америки, де діють 8 з 14 найбільших в світі за розмірами доходу високотехнологічних компаній, внесок сектора ІКТ в ВВП становить близько 7 відсотків. Відповідний показник становить 12 відсотків для Ірландії - країни, де немає власної Кремнієвої долини, але яка є привабливою для багатьох зарубіжних компаній завдяки своїй конкурентному діловому середовищі і вигідними ставками оподаткування.

Уповільнення зростання інвестицій частково пов'язане з їхньою корекцією в порівнянні з високими до кризовими рівнями, але воно також викликано факторами, з якими зіткнулися країни з ринком, що формується і країни, що розвиваються, зокрема, низькі ціни на нафту (для країн експортерів нафти), уповільнення припливу прямих іноземних інвестицій (для країн-імпортерів біржових товарів), а також, в ширшому плані, тягар приватної заборгованості і політичні ризики.

Цифрові перетворення відчуються у всіх галузях світової економіки. Під впливом глобальної інформатизації та застосування інформаційних технологій компанії практично всіх секторів економіки, зокрема, телекомунікацій, розваг, засобів масової інформації, банківської справи, роздрібною торгівлі та охорони здоров'я, змінили свої бізнес-моделі і цей тренд буде зберігатися протягом наступних як мінімум п'яти років.

До позитивних сигналів на міжнародному ринку капіталу можна віднести ініціативи країн щодо стратегічного управління розвитком на основі цифрових перетворень. Про наміри досягти «революційної перебудови енергетичних систем» заявив уряд Австрії. Планом передбачається залучення близько 40 млрд. євро приватних інвестицій (при сприятливих рамкових умовах), які повинні піти в «зелену» енергетику - вітряні, гідро-та сонячні електростанції, оновлення мереж і розвиток енергозбереження. Глава австрійського уряду, також анонсував створення декількох сотень тисяч нових робочих місць до 2020 року, з них близько 40 тис. - завдяки «озелененню» економіки [1].

Глобальна інформатизація та розвиток цифрової економіки суттєво змінили масштаби реалізації інвестиційних проєктів як локальних, так і глобальних. Зокрема, Китай має намір вкласти на розвиток мережі 5G близько 315 мільярдів євро. Відповідно до підписаної угоди, Китай і ЄС будуть спільно розвивати 5 покоління мереж-5G. Європейський Союз вже демонстрував план з розвитку 5G до 2020 року, на реалізацію якого планується виділити 50 мільярдів євро. В угоді йдеться про терміни початку розгортання мережі 5G і про те як почати його розвивати. Також мова йде про технологічні розробки і якомога швидше прийняти новий стандарт мережі. Швидкість переданих даних буде більше 10 Гбіт в секунду. Стандарт 5G набагато швидше стандарту LTE (4G). Схожі угоди про створення мережі 5G з раніше підписали Південна Корея з Японією [7].

Важелі впливу у сфері інвестицій в цифрові технології зміщуються на Схід. Багаті компанії в країнах, що розвиваються в даний час, вкладають значні кошти в технології, часто випереджаючи своїх колег на розвинених ринках. Власники і керівники бізнесу в країнах з розвиненою економікою дуже скоро матимуть справу з новою конкурентоспроможністю – агресивними, технологічно оснащеними фірмами з країн, що розвиваються [10].

На сьогоднішній день бізнес переходить на гіпершвидкісний темп впровадження інновацій. Світовий ринок, що постійно змінюється, підживлений економікою з високими темпами зростання і новими технологіями, прискорив швидкість переходу від розробки продукту до відгуку клієнта у більшості видів комерційної діяльності [14].

Серед багатьох можна виділити декілька характерних особливостей, пов'язаних з цифралізацією економіки, а саме:

- актуальні надшвидкі темпи розвитку цифрової економіки внаслідок бурхливого технологічного прогресу. Компанії, які в цій сфері контролюють та управляють величезними фінансовими й інформаційними ресурсами, виходять на наднаціональний рівень;

- глобалізація набуває рис інклюзивності. Завдяки розвитку цифрової економіки малий і середній бізнес отримали можливість стати глобальними, їх вплив на світову економіку стає все відчутнішим. Цей тренд відкриває нові можливості для розвитку національного малого та середнього бізнесу, який може інтегруватись в міжнародні мережі доданої вартості;

- посилення фінансової глобалізації, вихід на арену цифрових гравців завдяки новим інформаційно-фінансовим технологіям і цифровим платформам для фінансових операцій, які зробили транзакції через кордони більш швидкими та дешевими. В результаті економіки багатьох країн стають все більше фінансово пов'язаними. Цифрові рішення сприяють

трансформації глобальних фінансів. Цифрові гравці починають порушувати монополію традиційних банків через програми та онлайн-послуги, які відповідають зростаючому попиту з боку клієнтів на доступні послуги в будь-який час на будь-якому пристрої. Цифрові технології дозволять здійснювати більш швидкі, дешеві та ефективні транскордонні транзакції, а отже, потенційно прискорять зростання світових потоків капіталу [11];

– поширення феномену електронних грошей, котрий крок за кроком вже все успішніше реалізується в багатьох країнах, де інвестуються проекти з вивчення напрямів технологій блокчейн і розподіленого реєстру. Попри відсутність законодавчого визнання криптовалюти (віртуальної валюти), у багатьох країнах вона функціонує в обігу сфери роздрібної торгівлі та громадського харчування як платіжний засіб за товари й послуги [9].

Отже, глобальний цифровий простір динамічно розвивається під впливом активної інвестиційної діяльності провідних країн світу та агресивної політики найбільших ІТ-компаній світу. Спостерігаються структурні зрушення на ринку капіталу, по-перше тенденція зростання інвестицій у глобальні проекти на основі формування консорціумів та інтеграційних угруповань за участю країн-лідерів та країн, що інтенсивно розвиваються. По-друге, глобальні інвестиційні потоки спрямовуються як в технології «масового попиту» (інтернет-ігри, електронну комерцію), так і в технології зберігання масивів баз даних, що веде до монополізації глобальних компаній на інтелектуальний капітал та інформаційних цифровий простір. По-третє, розвиток глобального та локальних цифрових ринків створює сприятливі передумови для країн з високим рівнем освіти населення та рівня інформатизації національних економік.

Список використаних джерел

1. Австрія вложит 40 млрд евро в переход на возобновляемую энергетику- [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://greenevolution.ru/2017/01/20/avstriya-vlozhit-40-mlrd-evro-vperexod-na-vozobnovlyaemuyu-energetiku/>
2. Белова, Ирина Перспективи та ризики використання криптовалют в Україні [Текст] / Ирина Белова // Цифрова економіка: тренди та перспективи: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції [м. Тернопіль, 25 жовтня 2018 р.] / редкол. : П. Р. Пуцентейло, Б. О. Язлюк, Р. Ф. Бруханський [та ін.]. – Тернопіль : ТНЕУ, 2018. - С. 40-44.
3. Дідоренко, Тетяна Сучасна філософія цифрової економіки [Текст] / Тетяна Дідоренко // Цифрова економіка: тренди та перспективи: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції [м. Тернопіль, 25 жовтня 2018 р.] / редкол. : П. Р. Пуцентейло, Б. О. Язлюк, Р. Ф. Бруханський [та ін.]. – Тернопіль : ТНЕУ, 2018. - С. 68-69.
4. Дехтяр, Ольга Трансформації професії бухгалтера в умовах розвитку «цифрової економіки» [Текст] / Ольга Дехтяр, Тетяна Дідоренко // Цифрова економіка: тренди та перспективи: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції [м. Тернопіль, 25 жовтня 2018 р.] / редкол. : П. Р. Пуцентейло, Б. О. Язлюк, Р. Ф. Бруханський [та ін.]. – Тернопіль : ТНЕУ, 2018. - С. 274-276.
5. Жуков С.А. Неоекономіка як нова соціально-економічна реальність і наслідок економічної глобалізації та революції в інформаційних технологіях. Економічні науки. Серія «Економічна теорія та економічна історія». Збірник наукових праць. Луцький НТУ. Випуск 11 (44). Луцьк, 2014. – С. 38-48.
6. Завитій, Ольга Цифрова економіка – економіка віртуального світу [Текст] / Ольга Завитій // Цифрова економіка: тренди та перспективи: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції [м. Тернопіль, 25 жовтня 2018 р.] / редкол. : П. Р. Пуцентейло, Б. О. Язлюк, Р. Ф. Бруханський [та ін.]. – Тернопіль : ТНЕУ, 2018. - С. 76-77.
7. Китай вложит 315 млрд евро в развитие 5G-сетей - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://mmgp.ru/showthread.php?t=388496>
8. Рихтик, Андрій Економіка в системі цифрової економіки [Текст] / Андрій Рихтик, Тетяна Дідоренко // Цифрова економіка: тренди та перспективи: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції [м. Тернопіль, 25 жовтня 2018 р.] / редкол. : П. Р.

- Пуцентейло, Б. О. Язлюк, Р. Ф. Бруханський [та ін.]. – Тернопіль : ТНЕУ, 2018. - С. 320-322.
9. Фіскальна та монетарна безпека національної економіки / Т. І. Єфименко; ДННУ «Акад. фін. управління». – К., 2016. – 447 с.
10. Asia and Pacific: Building on Asia’s Strengths during Turbulent Times. / International Monetary Fund. // World Economic and Financial Surveys. Regional Economic Outlook. 2016. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/reo/2016/apd/eng/pdf/areo0516.pdf>
11. Digital finance for all: Powering inclusive growth in emerging economies, McKinsey Global Institute, September 2016. URL: <https://www.mckinsey.com/~media/McKinsey/Global%20Themes/Employment%20and%20Growth/How%20digital%20finance%20could%20boost%20growth%20in%20emerging%20economies/MGI-Digital-Finance-For-AllExecutive-summary-September-2016.ashx>; David Schiff and Adele Taylor, Key trends in digital wealth management – and what to do about them, Digital McKinsey, October 2016.
12. The Federal Reserve Board. Alan Greenspan: Structural Change in the New Economy. Remarks by Mr Alan Greenspan, Chairman of the Board of Governors of the US Federal Reserve System before the National Governors’ Association, 92nd Annual Meeting, held at State College, Pennsylvania on 11 July 2000.
13. The New Digital Economy. How it will transform business. / Oxford Economics. // A research paper produced in collaboration with AT&T, Cisco, Citi, PwC & SAP. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://myclouddoor.com/whitepapers/The-New-Digital-Economy.pdf>.
14. Top global market trends and predictions for 2016 and beyond / KPMG // Key findings from KPMG’s Global Sourcing Advisory 4Q2015 Pulse Survey. February 2016. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/pdf/2016/02/top-global-markettrends-and-predictions.pdf>.